

شماره ترتیب چاپ: ۵۴۹
 شماره چاپ سابقه: —
 شماره دفتر ثبت: ۲۱۶

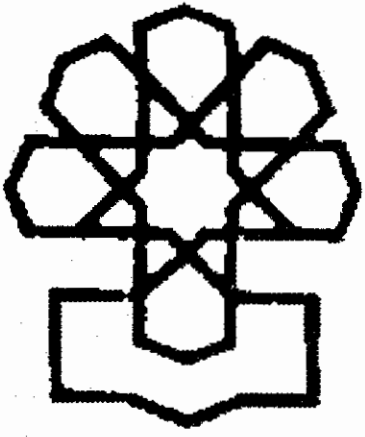

دوره ششم - سال اول
 ۱۳۷۹-۱۳۸۰
 تاریخ چاپ ۱۳۸۰/۲/۸

گزارش کارشناسی درباره لایحه :

موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از
 سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی
 ایران و دولت جمهوری ترکیه

برای شور اول

تذکرات مجلس شورای اسلامی
 بانه و واحد اسناد و اطلاع رسانی
 شماره: ۱۴۹۲۲
 تاریخ: ۸۰/۴/۳

کمیسیون‌های ارجاعی اقتصادی - امنیت ملی و سیاست خارجی - قضایی و حقوقی

شماره مسلسل: ۶۱۰۴
 کد موضوعی: ۲۰۰

معاونت پژوهشی
 خرداد ۱۳۸۰

کار: دفتر بررسی‌های اقتصادی
 دفتر بررسی‌های حقوقی

گزارش کارشناسی درباره لایحه :

**موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین
دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ترکیه**

کد موضوعی: ۲۰۰

شماره مسلسل: ۶۱۰۴

● پیشینه قانونی در رابطه با لایحه

جمهوری اسلامی ایران به منظور تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری‌های دو جانبه با تعدادی از کشورهای موافقتنامه‌ای در این ارتباط منعقد نموده است. از آنجا که موافقتنامه مشابهی با جمهوری ترکیه وجود ندارد و این امر مانعی در جهت جلب سرمایه یا سرمایه‌گذاری در آن کشور محسوب می‌گردد، لایحه فوق تقدیم مجلس شده است.

● بیان مقاصد لایحه

عمده‌ترین مقاصد لایحه عبارتند از:

- ایجاد و حفظ شرایط مناسب برای سرمایه‌گذاری متقابل؛
- کاهش ریسک و افزایش سرمایه‌گذاری‌های متقابل؛
- جذب سرمایه‌های خارجی از کشور ترکیه؛
- بهره‌گیری بیش‌تر از فرصت‌های سرمایه‌گذاری در ترکیه؛
- توسعه و تحکیم روابط دو جانبه.

● ارزیابی مقاصد لایحه

گرچه کشور ترکیه در حال حاضر با مشکلات حاد اقتصادی روبه‌رو می‌باشد لکن تصویب این لایحه می‌تواند از طریق افزایش بالقوه سرمایه‌گذاری‌های ترکیه در کشور ما به رشد سرمایه‌گذاری و تولید و ایجاد اشتغال کمک نماید. اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی نیز با بهره‌گیری از امتیازات مطرح در لایحه از ریسک کم‌تر و موقعیت رقابتی بهتری در ترکیه برخوردار خواهند شد. گرچه به لحاظ محدودیت‌های موجود در انتقال ارز به خارج از کشور به نظر نمی‌رسد، لاقلاً اشخاص حقیقی بتوانند استفاده چندانی از این امر بنمایند.

● تبیین آثار مستقیم و غیر مستقیم ناشی از اجرای لایحه

- تسهیل جذب سرمایه‌گذاری‌های طرف ترک؛

- افزایش سرمایه‌گذاری، تولید و اشتغال در کشور (به صورت بالقوه)؛
- ... توسعه و تحکیم روابط دو جانبه؛
- تسهیل سرمایه‌گذاری در ترکیه با ریسک کم‌تر و موقعیت رقابتی بهتر؛
- افزایش خروج ارز از کشور به منظور سرمایه‌گذاری یا باز پرداخت عواید سرمایه‌گذاری ترکیه در ایران؛
- دستیابی به بازارهای اروپایی (در صورت عضویت ترکیه در اتحادیه اروپایی) و افزایش صادرات غیر نفتی کشور.

● پیشنهادهای مشخص

- ۱- در قسمت مقدمه، صفحه ۴ سطر اول، کلمه «منافع» به «منابع» تغییر یابد.
 - ۲- با توجه به دو سطر اول ماده (۲) شرط مذکور در بند ب قسمت ۲، ماده (۱) ضرورتی ندارد.
 - ۳- در قسمت ب بند ۲ ماده یک عبارت «مقر و فعالیت‌های اقتصادی» واجد ابهام می‌باشد، زیرا در حقوق بین‌الملل عمومی برای تعیین هویت شخص حقوقی ضوابطی در نظر گرفته شده نظیر، تابعیت سهامداران، محل ثبت، محل تأسیس، مرکز اداره، مرکز عملیات. در هر حال به نظر می‌رسد در این عبارات حرف «واو» زاید باشد.
 - ۴- موارد مطروحه در بند «ث» ماده یک از نظر عدم تعارض با اصل ۴۵ قانون اساسی می‌باید دقیقاً مورد توجه قرار گیرد. در اصل چهل و پنجم آمده است: «انفال و ثروت‌های عمومی از قبیل زمین‌های موات یا رها شده، معادن، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و سایر آب‌های عمومی، کوه‌ها، دره‌ها، جنگل‌ها، نزارها، بیشه‌های طبیعی، مراتعی که حریم نیست. ارث بدون وارث و اموال مجهول‌المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آن‌ها عمل نماید. تفصیل و ترتیب استفاده از هر یک را قانون معین می‌کند.
 - ۵- با توجه به تعریف کلمه «سرمایه‌گذار» در بند ۲ ماده یک که در متن لایحه مورد تعریف قرار گرفته، تعریف عبارت «سرمایه‌پذیر» نیز لازم به نظر می‌رسد.
 - ۶- در ماده (۳) بند ۲، پس از «جهت سرمایه‌گذاری در قلمرو» جمله «و در چارچوب قوانین و مقررات» اضافه شود.
 - ۷- در ابتدای ماده (۶) بند زیر اضافه شود:
- سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران هر طرف متعاهد از حمایت و امنیت در قلمرو طرف متعاهد دیگر برخوردار خواهد بود.
- ۸- در پایان ماده (۶) بند زیر اضافه شود:
- خسارت بدون تأخیر پرداخت خواهد شد. مع‌هذا در صورت تأخیر، مبلغی بابت جبران تأخیر پرداخت خواهد شد. خسارت پرداختی باید قابل انتقال باشد. تمهیدات لازم در زمان مصادره یا قبل از آن در

مورد تعیین و پرداخت خسارت به عمل خواهد آمد. هرگونه اختلافی در مورد انطباق این مصدوره با قوانین مربوطه یادر مورد مبلغ خسارت در چارچوب قوانین کشور سرمایه پذیر در دادگاه‌های صالح آن بررسی خواهد شد.

۹- در بند ۲ ماده (۸)، باتوجه به چندنرخ بودن ارز در کشور ماتوصیه می شود به جای نرخ جاری ارز، نرخ گواهی سپرده ارزی (یا نرخ ارز بازار آزاد) مورد تأکید قرارگیرد و از مینا قراردادن نرخ رسمی و ثابت ارز خودداری شود و الا با تورم موجود در کشور، مقادیر عظیمی ارز از دست خواهیم داد.

۱۰- در ماده (۹) سطر اول، بعد از «توسط وی» جمله زیر در داخل پرانتز اضافه شود: «مؤسسه تعیین شده باید به تأیید طرف متعاقد دیگر برسد».

۱۱- در ماده (۹) سطر دوم، کلمه «غیر تجاری» حذف شود.

۱۲- در ماده (۹)، بندب با متن زیر جایگزین شود:

«جانشین مستحق همان حقوقی خواهد بود که سرمایه گذار استحقاق آن را داشته است».

۱۳- در ماده (۱۱) بند ۲ به جای «به درخواست سرمایه گذار»، «به درخواست هر کدام از طرفین اختلاف» جایگزین گردد مضافاً این که در ابتدای صفحه ۱۰ نیز از لفظ «هر طرف اختلاف» استفاده شده است.

۱۴- در ماده (۱۱) بند ۲، قسمت ب، «اتاق تجارت بین الملل» به «اتاق بازرگانی بین الملل» اصلاح شود.

۱۵- در ماده (۱۱) بند زیر جایگزین بند ۴ شود:

«اگر اختلاف در دادگاه‌های محلی در حال رسیدگی باشد فقط وقتی می توان به داوری ارجاع کرد که رأی صادر نشده باشد و ارجاع کننده هزینه های دادگاه محلی را پرداخت نماید».

۱۶- در خصوص حل و فصل اختلافات و ارجاع به داوری در دعوی دولتی رعایت اصل ۱۳۹ قانون اساسی الزامی است، لذا باید به صورتی قیدی در موافقتنامه درج گردد و الا با ایراد مغایرت با قانون اساسی روبه رو خواهد شد.

- در ماده (۱۲) این بند اضافه شود:

«طرفین هزینه داور خود را پرداخت خواهند نمود و هزینه سر داور و دیگر هزینه ها را به صور مساوی به عهده خواهند گرفت مگر این که دیوان داوری طور دیگر مقرر نماید».

۱۷- در انعقاد و امضای موافقتنامه ها باید اصل ۸۱ قانون اساسی که دادن امتیاز تشکیل شرکت ها و مؤسسات در امور تجاری و صنفی و کشاورزی و معادن و خدمات به خارجیان را مطلقاً ممنوع اعلام کرده، رعایت شود.

● جمع بندی کلی

در مجموع و در صورت رفع ایرادات یاد شده تصویب این لایحه می تواند دارای آثار مثبتی برای کشور باشد و تأیید آن قابل توصیه است.